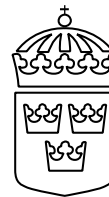

Regeringens proposition

2021/22:237

Borttagande av regler för tillgodoräkning av försäkringstid i vissa situationer

Prop.
2021/22:237

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 april 2022

Magdalena Andersson

Lena Hallengren
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att vissa undantagsbestämmelser som rör tillgodoräkning av försäkringstid avskaffas. De förmåner som berörs är garantipension för personer födda 1938 eller senare samt garantipension till omställningspension. De som får dessa förmåner vid tidpunkten för förslagets ikraftträdande kommer inte att påverkas av förändringarna. Förslagen innebär följande:

- Bosättningstid i ett tidigare hemland ska inte få tillgodoräknas som försäkringstid för garantipension och garantipension till omställningspension.
- Det ska inte vara möjligt att som försäkringstid för garantipension räkna den försäkringstid som legat till grund för sjukersättning i form av garantiersättning.

Regeringen bedömer att bosättningstid i tidigare hemland även fortsättningsvis bör tillgodoräknas som försäkringstid för sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning.

Förslagen föreslås träda i kraft den 2 december 2022 men tillämpas första gången för förmåner som avser tid från och med den 1 januari 2023.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken	6
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Tillgodoräknande av försäkringstid i vissa situationer.....	7
4.1	Vissa skillnader jämfört med Garantipensionsutredningens förslag	7
4.2	Borttagande av regeln om tillgodoräknande av hemlandstid för garantipension och garantipension till omställningspension.....	8
4.3	Tillgodoräknande av hemlandstid för sjuk- och aktivitetsersättning i form av garantiersättning	14
4.4	Beräkning av försäkringstid för garantipension efter sjukersättning	15
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	18
6	Konsekvenser av förslagen	21
6.1	Tillgodoräknande av hemlandstid	21
6.2	Konsekvenser av borttagande av regeln för garantipension efter sjukersättning.....	28
7	Författningskommentar.....	33
7.1	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	33
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken	35
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Grundpension. Några anslutande frågor (SOU 2020:32).....	37
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag i nu relevanta delar.....	38
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	41
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 april 2022	42

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2021/22:237

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹
dels att 67 kap. 7–9 och 13 §§ och 81 kap. 6 § ska upphöra att gälla,
dels att rubrikerna närmast före 67 kap. 7 och 13 §§ ska utgå,
dels att 67 kap. 1 och 2 §§ och 81 kap. 1, 2, 5 och 12 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

67 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till garantipension i 2 §,
- samordning och uttag av garantipension i 3 och 4 §§,
- försäkringstiden i 5–14 §§, – försäkringstiden i 5, 6, 10–12 och 14 §§,
- beräkningsunderlag för garantipension i 15–20 §§, och
- beräkning av garantipension i 21–26 §§.

2 §

Garantipension till en försäkrad som är född 1938 eller senare kan lämnas om han eller hon enligt 5–14 §§ har en försäkringstid om minst tre år.

Garantipension till en försäkrad som är född 1938 eller senare kan lämnas om han eller hon enligt 5, 6, 10–12 och 14 §§ har en försäkringstid om minst tre år.

81 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till garantipension till omställningspension i 2 och 3 §§,
- försäkringstid för den avlidne i 4–8 §§, och – försäkringstid för den avlidne i 4, 5, 7 och 8 §§, och
- beräkning av garantipension till omställningspension i 9–12 §§.

2 §

En efterlevande make som är försäkrad enligt 4 och 5 kap. och som uppfyller villkoren för rätt till omställningspension har rätt till garantipension till pensionen.

¹ Senaste lydelse av
 67 kap. 7 § 2022:000.
 67 kap. 13 § 2022:000.

Det som föreskrivs i första stycket gäller även om kravet i 80 kap. 3 § på försäkring enligt 4 och 6 kap. för den avlidne inte är uppfyllt men endast om en försäkringstid om minst tre år kan tillgodoräknas för denne enligt 4–8 §§.

Det som föreskrivs i första stycket gäller även om kravet i 80 kap. 3 § på försäkring enligt 4 och 6 kap. för den avlidne inte är uppfyllt men endast om en försäkringstid om minst tre år kan tillgodoräknas för denne enligt 4, 5, 7 och 8 §§.

5 §

Som faktisk försäkringstid ska sådan tid räknas som utgör försäkringstid för garantipension enligt 67 kap. 5–11 §§.

Som faktisk försäkringstid ska sådan tid räknas som utgör försäkringstid för garantipension enligt 67 kap. 5, 6, 10 och 11 §§.

12 §

Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension enligt 4–8 §§ gäller följande.

Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension enligt 4, 5, 7 och 8 §§ gäller följande.

Garantipensionens basnivå ska avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan

- försäkringstiden och
- talet 40.

1. Denna lag träder i kraft den 2 december 2022.

2. Lagen tillämpas första gången för förmåner som avser tid från och med den 1 januari 2023.

3. Äldre bestämmelser i fråga om garantipension gäller fortfarande för den som är född 1957 eller tidigare.

4. Äldre bestämmelser i fråga om garantipension till omställningspension gäller fortfarande för dödsfall som inträffade före den 1 januari 2023.

Prop. 2021/22:237 2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111)
om införande av socialförsäkringsbalken

Häri genom föreskrivs att 6 kap. 26 § och 7 kap. 19 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

26 §

Med försäkringstid för garantipension ska för tid före 2001 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2001.

I fråga om den som är född år 1958 eller senare ska vid tillämpningen av första stycket inte tillgodoräknas sådan tid som avses i 5 kap. 7 § i den upphävda lagen om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2001.

7 kap.

19 §

Med försäkringstid för garantipension till omställningspension eller till änkepension ska för tid före den 1 januari 2003 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2003.

I fråga om dödsfall som har inträffat efter utgången av år 2022 ska vid tillämpningen av första stycket inte tillgodoräknas sådan tid som avses i 5 kap. 7 § i den upphävda lagen om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003.

-
1. Denna lag träder i kraft den 2 december 2022.
 2. Lagen tillämpas första gången för förmåner som avser tid från och med den 1 januari 2023.

3 Ärendet och dess beredning

I oktober 2018 tillsattes en utredning för att analysera och lämna förslag till hur garantipension och garantipension till omställningspension bör konstrueras och regleras i socialförsäkringsbalken (dir. 2018:106). Utredningen tog sig namnet Garantipensionsutredningen. I oktober 2019 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv med ett utvidgat uppdrag (dir. 2019:75). Det utvidgade uppdraget innebar bland annat att överväga att avskaffa eller förändra den särregel som gör det möjligt för vissa försäkrade att som försäkringstid tillgodoräkna sig bosättningstid i tidigare hemland samt att överväga om det fortsatt är motiverat att ha ett undantag som möjliggör att försäkringstid som legat till grund för sjukersättning kan användas för att beräkna försäkringstid för garantipension. I maj 2020 lämnade utredningen sitt slutbetänkande Grundpension – Några anslutande frågor (SOU 2020:32). En sammanfattning av slutbetänkandet finns i *bilaga 1*. Lagförslagen i slutbetänkandet i nu relevanta delar finns i *bilaga 2*. Slutbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga i Socialdepartementet (S2020/05113).

I denna proposition behandlas utredningens förslag om att avskaffa undantagsregler för tillgodoräknande av försäkringstid i vissa situationer.

Riksdagen har den 24 februari 2022 riktat ett tillkännagivande till regeringen om att avskaffa det undantag från kvalificeringsregeln för garantipension som gäller för flyktingar och andra skyddsbehövande (bet. 2021/22:SfU12 punkt 4, rskr. 2021/22:167). Regeringen bedömer att förslagen i denna proposition tillgodoser tillkännagivandet. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

4 Tillgodoräknande av försäkringstid i vissa situationer

4.1 Vissa skillnader jämfört med Garantipensionsutredningens förslag

I sitt delbetänkande Grundpension (SOU 2019:53) föreslår Garantipensionsutredningen att en ny förmån, grundpension, ska införas och ersätta den nuvarande förmånen garantipension för den som är född 1938 eller senare. Utredningen föreslår även i samma delbetänkande att en ny förmån, omställningspension i form av grundpension, ska införas och ersätta den nuvarande förmånen garantipension till omställningspension. I sitt slutbetänkande Grundpension – några anslutande frågor (SOU 2020:32) föreslår utredningen på motsvarande sätt att garantiersättningen inom sjukersättningen och aktivitetsersättningen ersätts av en grunderättning.

I denna proposition behandlas Garantipensionsutredningens förslag om att avskaffa vissa undantagsregler för tillgodoräknande av försäkringstid i

Prop. 2021/22:237 vissa situationer, vilka presenterades i utredningens slutbetänkande (SOU 2020:32). Det rör dels tillgodoräknade av bosättningstid i tidigare hemland, dels beräkning av försäkringstid efter tid med sjukersättning. Utgångspunkten för de förslag som utredningen lämnade i sitt slutbetänkande är att förslagen i delbetänkandet genomförs. Det innebär således att utredningen har utgått från att förslagen om nya förmåner införs när förslagen om avskaffande av de aktuella undantagsreglerna genomförs.

Eftersom regeringen ännu inte har tagit ställning till utredningens förslag om att införa nya förmåner lämnas förslagen och bedömningarna i denna proposition i förhållande till nu gällande förmåner, dvs. garantipension för den som är född 1938 eller senare, garantipension till omställningspension och sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiärsättning. Nuvarande förmåner och de av utredningen föreslagna förmånerna är i relevanta delar konstruerade på samma sätt i fråga om tillgodoräknande av försäkringstid. Regeringen anser därför att det inte finns några hinder mot avskaffande av de två undantagsbestämmelserna även om Garantipensionsutredningens förslag om grundpension och omställningspension i form av grundpension inte genomförs. Även Pensionsmyndigheten gör denna bedömning i sitt remissvar till utredningens slutbetänkande.

4.2 Borttagande av regeln om tillgodoräknande av hemlandstid för garantipension och garantipension till omställningspension

Regeringens förslag: Bosättningstid i ett tidigare hemland ska inte få tillgodoräknas som försäkringstid för garantipension och för garanti-pension till omställningspension.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inga synpunkter på förslagen.

Pensionärernas riksförbund (PRO), Riksförbundet PensionsärsGemenskap (RPG), Svenska KommunalPensionärernas Förbund (SKPF) och SPF Seniorerna (vilka svarat gemensamt och nedan benämns pensionärsförbunden), *Kungsbacka kommun, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR), Stockholms universitet, Svenskt Näringsliv, Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Uppsala kommun* tillstyrker förslagen.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslagen mot bakgrund av att nuvarande regelverk är inkonsekvent och svårt att kontrollera. Kungsbacka kommun och Uppsala kommun är positiva till förslagen ur ett likabehandlingsperspektiv. Pensionärsförbunden anser att övervägande skäl talar för att hemlandtidsregeln avskaffas i ålderspensionssystemet.

Det är också flera remissinstanser som varken tillstyrker eller avstyrker men som lämnar synpunkter på förslagen, däribland *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), Pensionsmyndigheten, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Örebro universitet*. Pensionsmyndigheten har inget att invända mot förslagen och bedömer att förslagen gör regelverket mer

enhetligt och att det därmed blir enklare för pensionärer och pensionsparare att förstå vad som påverkar pensionen, samtidigt som det medför en förenklad administration. SKR har inget att invända mot förslaget men betonar att det kommunala försörjningsstödet inte är avsett att vara en permanent lösning.

Ekerö kommun, Landsorganisationen i Sverige (LO), Personskadeförbundet RTP, Pensionsrättvisa, Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige (SIOS) och Umeå universitet avstyrker förslagen. Skälen för avstyrkandet varierar men t.ex. Pensionsrättvisa och SIOS kritiserar att förslaget försämrar den ekonomiska situationen för en redan utsatt grupp. Även några av de remissinstanser som enbart lämnar synpunkter på förslagen betonar att det är en ekonomiskt utsatt grupp som påverkas av förändringen, däribland *Göteborgs kommun, ISF och Delegationen mot segregation*.

Personskadeförbundet RTP motsätter sig också att kostnader överförs till kommunerna, i och med att kommunerna kan få högre utgifter för försörjningsstöd och äldreomsorg. Pensionsrättvisa och SIOS anser att det är problematiskt att de som påverkas av förslaget blir hänvisade till just äldreomsorg och bostadstillägg. De lyfter framför allt att behovsprövningen inom äldreomsorgstödet är stor samt att man måste ansöka om förmånen årligen.

När det gäller förslaget om att ta bort hemlandstidsregeln för omställningspension tillstyrker pensionärsförbunden och OFR uttryckligen även det förslaget. I övrigt är det ingen remissinstans som specifikt uttalar sig om garantipension till omställningspension utan det ingår i de övergripande synpunkterna ovan.

Skälen för regeringens förslag

Hemlandstidsregeln inom den allmänna ålderspensionen

När hemlandstidsregeln infördes inom den allmänna ålderspensionen utgjorde folkpensionen det enda grundskyddet för pensionärer. Det fanns därför ett starkt behov av att skydda de grupper som till följd av införandet av försäkringstid skulle få en lägre, andelsberäknad folkpension och som inte skulle kunna förväntas kompensera detta med motsvarande förmåner från andra länder (prop. 1992/93:7). I förarbetena bedömdes dessa grupper omfatta flyktingar och andra personer som kommer till Sverige under liknande former. Om hemlandstidsregeln inte hade införts, skulle dessa personer ha hänvisats till det kommunala försörjningsstödet, vilket inte är avsett att vara en permanent försörjningskälla (prop. 1996/97:124).

Efter införandet av försäkringstid för folkpensionen kom emellertid ett växande antal äldre personer, som inte omfattades av hemlandstidsregeln, att hänvisas till det kommunala försörjningsstödet. För att bryta en utveckling där socialbidraget tenderat att bli en permanent försörjningskälla för dessa äldre personer infördes äldreomsorgstödet 2003 (prop. 2000/01:136). Härigenom uppstod en ny form av grundskydd för äldre personer som garanterade alla en viss lägsta levnadsnivå. Äldreomsorgstödet är avsett att vara en permanent försörjningskälla och har en mindre omfattande behovsprövning än det kommunala försörjningsstödet.

Det skydd som hemlandstidsregeln ger ålderspensionärer har visat sig vara varken särskilt effektivt eller träffsäkert. Skyddet omfattar visserligen en sårbar och skyddsvärd grupp, men det faktum att det ansågs finnas behov av ett äldreförsörjningsstöd visar emellertid att regeln i otillräcklig utsträckning fångade upp dem som till följd av regleringen om en andelsberäknad försäkringstid inte längre fick en tillräckligt hög garantipension för att klara sin försörjning.

Därutöver vidgades väsentligt de personkategorier som omfattas av hemlandstidsregeln i samband med lagändringar 1997 och 2006 (prop. 1996/97:25 och prop. 2004/2005:170, för en utförligare genomgång se SOU 2020:32, s. 100–113). Genom förändringarna kom en ny grupp skyddsbehövande att omfattas av hemlandstidsregeln. Ändringen i hemlandstidsregeln framställdes inte som en utvidgning av hemlandstidsregelns personkrets utan som följdändringar föranledda av förändringar av utlänningslagens terminologi. Några egentliga skäl för utvidgningen av hemlandstidsregelns personkrets redovisades sålunda inte i nämnda propositioner. Den utvidgning av hemlandstidsregeln som har skett över tid har lett till svårmotiverade skillnader när det gäller vem som omfattas av den. Under början av 1990-talet kom exempelvis många personer från före detta Jugoslavien till Sverige. Många av dessa personer fick uppehållstillstånd av humanitära skäl och omfattades därför inte av hemlandstidsregeln. Om personerna hade kommit till Sverige efter 1997, hade de dock sannolikt omfattats av den utvidgade personkretsen och således också av hemlandstidsregeln. Att personer som kommit till Sverige under identiska förhållanden behandlas olika beroende på när de kommit hit kan uppfattas som orättvist och inkonsekvent.

Mot bakgrund av att det nu finns ett äldreförsörjningsstöd som tillförsäkrar alla en skälig levnadsnivå, kan det därför ifrågasättas om det fortfarande finns ett behov av hemlandstidsregeln vid beräkning av garantipension för den som är född 1938 eller senare. Flyktingar och andra skyddsbehövande kan i stället, liksom andra som inte har 40 års försäkringstid i Sverige för garantipension, få sina grundläggande behov tillgodosedda genom äldreförsörjningsstödet. Eftersom äldreförsörjningsstödet är något lägre än garantipensionen innebär en sådan förändring visserligen att ersättningsnivåerna blir lägre för denna grupp men samtidigt är det svårt att motivera att just denna grupp ska behandlas mer förmånligt än de som får uppehållstillstånd i Sverige av andra skäl eller än de som av andra skäl tillbringar en tid utanför Sverige och därför får en lägre garantipension. Syftet med införandet av hemlandstidsregeln var inte att de som omfattas av den skulle garanteras en högre förmånsnivå än den som alla är garanterade att få. Tvärtom var syftet att den personkategori som regeln tar sikte på skulle garanteras samma förmånsnivå som alla andra.

Personskadeförbundet RTP motsätter sig att kommunerna får högre kostnader i och med att fler hänvisas till äldreförsörjningsstöd. I motsats till det kommunala försörjningsstödet är dock äldreförsörjningsstödet en statlig förmån vilket medför att förslaget inte leder till ökade kostnader för kommunerna.

Pensionsrättvisa och *SIOS* anser att det är problematiskt att de som påverkas av förslaget blir hänvisade till just äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg. De lyfter framför allt att behovsprövningen inom äldreförsörjningsstödet är stor samt att man måste ansöka om förmånen årligen.

SIOS anser också att det inte är rimligt att hävda att borttagande av särregeln skulle öka likvärdigheten.

Regeringen håller med om att äldreförsörjningsstödet är en annan form av förmån än garantipension. Dock finns äldreförsörjningsstödet just för att garantera alla personer äldre än 65 år en skälig levnadsnivå och för att säkerställa den grundläggande ekonomiska tryggheten för de personer som inte har en tillräckligt hög allmän pension. Som beskrivits ovan har också det faktum att personkretsen har ändrats över tid medfört att det har uppstått osakliga skillnader mellan personer som invandrat till Sverige under likartade omständigheter. Regeringen anser att det är svårt att motivera att just den grupp som träffas av hemlandstidsregeln ska behandlas mer förmånligt än de som får uppehållstillstånd av andra skäl. Detta förstärks ytterligare av att de grupper som omfattas av regeln har ändrats över tid, vilket exemplet med personer som invandrade från före detta Jugoslavien tydligt visar. Även *Pensionsmyndigheten* framhåller att särregeln enligt myndighetens erfarenhet upplevts som godtycklig då likartade situationer hanteras olika vid tillämpning över tid. Förslaget gör regelverket mer enhetligt och det blir därmed enklare för pensionärer och pensionssparare att förstå vad som påverkar pensionen. Mot denna bakgrund menar regeringen att ett borttagande av hemlandstidsregeln ökar likvärdigheten och följaktligen också legitimiteten för systemet.

Ett av grundskälen för att införa särregler var att flyktingar i allmänhet inte ansågs kunna ta med sig pensionsrättigheter från det land de flydde från (prop. 1992/93:7). Den hittillsvarande tillämpningen av regleringen har emellertid inte visat sig stödja den utgångspunkten. Hemlandstidsregeln är trubbig på det sättet att den inte tar hänsyn till om personen faktiskt gått miste om någon förmån när han eller hon lämnat sitt hemland. En del länder har inte något fungerande pensionssystem, vilket innebär att en person som flyr från landet inte kan anses ha gått miste om någon pension. En annan problematik är att tiden från det att någon lämnat sitt hemland och anlänt som flykting till dess att det blir aktuellt att ta ut pension ofta kan vara lång. Förhållandena i hemlandet kan i många fall ha ändrats över tid. Så har t.ex. varit fallet med den stora andel flyktingar som under andra halvan av 1900-talet anlände till Sverige från andra länder i Europa som numera är EU-medlemmar, t.ex. Ungern, Tjeckoslovakien, Rumänien och Polen. Den flyktingstatus de fick när de kom till Sverige berättigar till hemlandstid trots att det numera inte är några svårigheter för dem att tillgodoräkna sig pension från det tidigare hemlandet. Utvecklingen i hemländerna var naturligtvis omöjlig att förutse vid tidpunkten för flykten. Hemlandstidsreglerna har gett dem som kom till Sverige den tryggheten att de vid pensioneringen skulle komma att kunna få sin försörjning genom svensk pension oavsett hur situationen i hemlandet skulle komma att utveckla sig. Det är trots det ett faktum att regeln ofta slår fel i den meningen att det numera hade gått utmärkt att få tillgodoräkna sig pension från hemlandet och att särregeln om hemlandstid därför missat sitt syfte.

Pensionsrättvisa framhåller att särregeln för flyktingar och andra skyddsbehövande en gång infördes eftersom dessa grupper inte har möjlighet att få med sig sina pensionsrättigheter från det land de flydde från. De anser att det var denna princip som försvarade särregeln på 1990-talet och att inga bevis har lagts fram för att världsläget har förändrats

Prop. 2021/22:237 sedan dess. Regeringen anser dock att resonemanget ovan visar på motsatsen och att situationen i hemlandet i många fall förändras över tid, vilket ytterligare bidrar till att förståelsen för systemet försvåras. Hemlandstidsregelns konstruktion medför att det skapas svårbegripliga och svårförklarade skillnader mellan personer, vilket inte är rimligt och i förlängningen kan leda till att regelverkets legitimitet ifrågasätts. Även *pensionärsförbunden* lyfter fram att det är viktigt för trovärdigheten i socialförsäkringssystemet att reglerna är så lika som möjligt för alla och att ingen osaklig särbehandling sker eftersom regler som kan uppfattas som orättvisa riskerar att undergräva förtroendet för systemet.

Därtill är hemlandstidsreglerna konstruerade så att tid i hemlandet som berättigar till pension från hemlandet inte ska räknas som försäkringstid i Sverige. Om hemlandet emellertid enbart har en arbetsbaserad pension och personen i fråga endast har arbetat under en del av tiden i hemlandet, kommer hemlandet att betala ut en arbetspension för arbetsperioderna där medan Sverige betalar ut garantipension för bosättningstiden i hemlandet. Rimligheten av en sådan tillämpning kan ifrågasättas. Det kan också nämnas att det i förhållande till de länder från vilka skyddsbehövande anlant under senare år – där Irak kan nämnas som ett land som i viss utsträckning betalar ut pension till personer som är bosatta utanför landet – kan finnas svårigheter att kontrollera om någon pension utbetalas från hemlandet

LO och *LO-TCO Rättsskydd AB* anser att det finns skäl till att flyktingar kan behandlas mer förmånligt än de som får uppehållstillstånd i Sverige av andra skäl och anser i stället att kretsen som har möjlighet att nyttja förmånen bör minskas. *Asylrättscentrum* delar däremot bedömningen att det är en fördel att ha en regel som ser till äldres levnadsstandard jämfört med att ha flera bestämmelser som leder till olika ersättningsnivåer. Pensionsmyndighetens erfarenhet är att särregler, oavsett vilken grupp som gynnas av dessa eller skälen för gynnan, leder till att reglernas legitimitet ifrågasätts. Att minska kretsen som träffas av särregeln löser inte de övriga problem som finns med tillämpningen av den. Regeringen anser att det är viktigt med transparenta och begripliga regler och att äldreförsörjningsstödet finns just av anledningen att garantera en grundtrygghet. Det får därför anses skäligt att de personer som inte har en tillräckligt hög annan pension i stället får äldreförsörjningsstöd.

Sammantaget anser regeringen att hemlandstidsregeln inte fyller det syfte den ursprungligen tillskapades för. Numera omfattas en avsevärt vidare krets av regeln än vad som ursprungligen avsetts och dessutom fyller den inte samma behov av en grundläggande trygghet efter införandet av äldreförsörjningsstödet.

Ett borttagande av regeln innebär visserligen i många fall en ekonomisk försämring för dem som omfattas av den. För dem som ännu inte uppnått pensionsåldern innebär en sådan förändring inte någon faktisk försämring eftersom de ännu inte får förmånen. Om borttagandet av hemlandstid påverkar sådana förmåner som ännu inte har betalats ut har enskilda individer inte i samma utsträckning inrättat sig efter förhållandena. Som berörts ovan finns inte heller något bärande skäl för att flyktingar och andra skyddsbehövande genom hemlandstidsregeln ska ges rätt till garantipension, som tillförsäkrar den berättigade en levnadsnivå som ligger högre än vad som garanteras alla, på gynnsammare villkor än andra. Att ta

bort hemlandstidsregeln ger också den positiva effekten att den anknytningsprincip som innebär att försäkringstiden för garantipension i huvudsak baseras på bosättning i Sverige, stärks. Mot denna bakgrund anser regeringen att bosättningsstid i ett tidigare hemland inte ska få tillgodoräknas som försäkringstid för garantipension. Regeringen anser dock att övergångsbestämmelser ska införas som innebär att de redan nu utgående förmånerna inte ändras (se avsnitt 5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser).

Hemlandstidsregeln inom omställningspensionen

Flera av de omständigheter som framförts ovan beträffande hemlandstidsregeln för grundskyddet inom den allmänna ålderspensionen gör sig gällande även för hemlandstidsregeln inom omställningspensionens grundskydd. Även för detta grundskydd ger regeln upphov till svårmotiverade skillnader som gör att den kan uppfattas som orättvis och inkonsekvent. Regeln träffar inte alla utan endast vissa av dem som har fått uppehållstillstånd i Sverige. Regeln har fått en vidare omfattning än vad som ursprungligen avsågs, vilket innebär att en avsevärt större personkrets numera omfattas av den. Den utvidgade personkretsen innebär också att personer som har kommit till Sverige under identiska omständigheter kan omfattas av regeln eller inte omfattas av regeln beroende på vid vilken tidpunkt de beviljades uppehållstillstånd, vilket gör att dess träffsäkerhet kan ifrågasättas. Hemlandstidsregeln är också trubbig på det sättet att den inte tar hänsyn till om en person faktiskt har gått miste om någon förmån när han eller hon lämnade sitt hemland.

Ovan föreslås att hemlandstidsregeln ska tas bort inom den allmänna ålderspensionen. Att på motsvarande sätt ta bort regeln inom omställningspensionen skulle medföra att förmånerna även framöver bygger på gemensamma principer i detta avseende. Detta bidrar till att öka regelverkens tydlighet och förutsebarhet samt stärker den anknytningsprincip som ligger bakom försäkringstiden. En skillnad när det gäller omställningspension är dock att det inte finns någon alternativ förmån likt äldreförsörjningsstödet för en efterlevande som inte har rätt till grundskyddet inom omställningspensionen. Att en sådan alternativ förmån saknas har emellertid mindre relevans i sammanhanget, eftersom grundskyddet inom omställningspensionen är en förmån som ska ge kompensation för de direkta följderna av ett dödsfall under en kortare övergångsperiod närmast efter dödsfallet. Om den efterlevande är en förälder med barn, kan omställningspensionen visserligen utges under en längre tid. Det är emellertid fråga om en kompletterade inkomst och inte en förmån som ska garantera den efterlevandes försörjning. Skälen för den aktuella särregleringen är därför också svagare. Det framstår mot den bakgrunden inte som motiverat att den personkrets som omfattas av regeln ska särbehandlas i förhållande till dem som har fått uppehållstillstånd i Sverige av andra skäl eller som annars har varit bosatta i ett annat land under en period. Regeringen anser därför att regeln bör avskaffas och föreslår sålunda att bosättningsstid i ett tidigare hemland inte ska få tillgodoräknas som försäkringstid för garantipension till omställningspension. Utöver de författningsändringar som föreslås av utredningen så föranleder detta ytterligare rena följdändringar i 81 kap. 1, 2 och 12 §§ socialförsäkringsbalken.

4.3 Tillgodoräknande av hemlandstid för sjuk- och aktivitetsersättning i form av garantiersättning

Regeringens bedömning: Bosättningstid i ett tidigare hemland bör även fortsättningsvis tillgodoräknas som försäkringstid för sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning.

Det finns ett behov av att fortsatt analysera och utreda hur försörjningen bör lösas för dem som har en långvarigt nedsatt arbetsförmåga men som inte kan få sitt försörjningsbehov tillgodosett genom sjukersättningens och aktivitetsersättningens grundskydd, antingen för att de inte genom bosättning i Sverige var försäkrade för förmånen vid försäkringsfallet eller för att de inte har en tillräckligt lång försäkringstid.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer delvis med regeringens bedömning. Utredningen föreslår att bosättningstid i ett tidigare hemland inte ska få tillgodoräknas som försäkringstid för grundskyddet inom sjukersättning och aktivitetsersättning, men gör bedömningen att regeringen bör överväga att utreda hur försörjningen bör lösas för dem som har en långvarigt nedsatt arbetsförmåga men som inte kan få sitt försörjningsbehov tillgodosett genom sjukersättningens och aktivitetsersättningens grundskydd.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga invändningar mot förslaget, bland andra *Försäkringskassan*.

Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR), Förvaltningsrätten i Malmö, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFOF), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Stockholms universitet, Svenskt Näringsliv, Kungsbacka kommun och Uppsala kommun tillstyrker förslaget.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), Landsorganisationen i Sverige (LO), LO-TCO Rättskydd AB, Pensionärsförbunden, Pensionsrättvisa, Personskadeförbundet RTP, SIOS, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Umeå universitet avstyrker förslaget.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), Örebro universitet, Umeå universitet, Norrtälje kommun, Mora kommun, Umeå kommun, Ekerö kommun, Uppsala kommun, Malmö stad, SKR och OFR instämmer i utredningens bedömning om behov av utredning.

Skälen för regeringens bedömning: Det finns omständigheter som kan anföras för ett borttagande av hemlandstidsregeln avseende sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning. De skäl som finns för att avskaffa särregeln för garantipension och garantipension till omställningspension finns även när det gäller sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning. Regeln ger på liknande sätt upphov till svårmotiverade skillnader. Garantiersättningen inom sjukersättning och aktivitetsersättning är, liksom grundskyddet inom den allmänna ålderspensionen, avsedd att kunna utgöra en långvarig försörjningskälla för dem som kan tillgodoräknas en tillräckligt lång försäkringstid för att ha rätt till en ersättning på en nivå som ger en rimlig levnadsstandard. I samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 10) anges i socialförsäkringsutskottets betänkande att de särskilda undantag som gäller för flyktinginvandrare när det gäller

kvalificeringen till garantipension samt sjuk- och aktivitetsersättningen bör avskaffas från 2023 (bet. 2021/22:SfU1 s. 35).

Regeringen konstaterar att det inom sjukersättning och aktivitetsersättning emellertid saknas en förmån som den försäkrade, på motsvarande sätt som äldreförsörjningsstödet för ålderspensionärer, kan ta del av om hans eller hennes försäkringstid skulle vara så kort att garantiersättningen inte gör det möjligt att klara försörjningen. I ett sådant fall är den enskilde hänvisad till det kommunala försörjningsstödet, som lämnas på en lägre nivå och är hårdare behovsprövat och som inte är avsett att vara en långvarig försörjningskälla. Regeringen anser därför att det först bör analyseras och utredas hur försörjningen bör lösas för dem som har en långvarigt nedsatt arbetsförmåga, men som inte kan få sitt försörjningsbehov tillgodosett genom sjukersättningens och aktivitetsersättningens grundskydd. Regeringens bedömning delas av flera remissinstanser, bland andra *ISF* och *pensionärsförbunden*. Pensionärsförbunden anser att en översyn av gruppens försörjning bör ske, och avstyrker avskaffandet av undantagsregeln till dess att gruppens försörjningsbehov är tryggt. ISF anser att en utredning om hur försörjningen bör lösas för dem som stadigvarande saknar arbetsförmåga, men som inte kan få sin försörjning tillgodosedd genom sjukersättningens och aktivitetsersättningens grundskydd, bör föregå ett eventuellt beslut om borttagande av hemlandstidsregeln. Även *SKR* understryker vikten av att regeringen överväger hur försörjningen kan lösas för individer med långvarigt nedsatt arbetsförmåga.

Regeringen delar utredningens bedömning att det finns ett behov av att fortsatt analysera och utreda hur försörjningen bör lösas för dem som har långvarigt nedsatt arbetsförmåga men som inte har tillräckligt lång försäkringstid för att få sitt försörjningsbehov tillgodosett genom sjukersättning och aktivitetsersättning i form av garantiersättning. Detta behov gäller även den grupp, främst invandrare, som har en långvarigt nedsatt arbetsförmåga men som inte uppfyller kravet att genom bosättning i Sverige ha varit försäkrade för förmånen vid försäkringsfallet. Många inom dessa grupper kan anses vara mycket långvarigt och kanske livsvarigt arbetsförmögna. En sådan analys bör därför föregå ett eventuellt borttagande av möjligheten att som försäkringstid för garantiersättning tillgodoräknas bosättningsstid i ett tidigare hemland.

4.4 Beräkning av försäkringstid för garantipension efter sjukersättning

Regeringens förslag: Det ska inte vara möjligt att som försäkringstid för garantipension räkna den försäkringstid som har legat till grund för sjukersättning.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig över förslaget är positiva till eller har inget att invända mot förslaget, däribland *Inspektionen för socialförsäkringen*, *Offentliganställdas förhandlingsråd* och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)* som tillstyrker förslaget.

Umeå kommun anser att ett avskaffande av särregeln enligt utredningens förslag är rimligt utifrån ett principiellt perspektiv. Kommunen menar dock att de ekonomiska konsekvenserna för enskilda kommuner, speciellt mindre kommuner, kan bli kännbara.

Pensionärsförbunden avstyrker förslaget med hänvisning till att det drabbar gruppen med sjuk- och aktivitetsersättning ekonomiskt utan att det finns något alternativt skyddsnet.

Pensionsrättvisa har reservationer mot förslaget och påpekar att det kan komma att minska den disponibla inkomsten för en redan utsatt grupp.

Pensionsmyndigheten bedömer att myndigheten inte kan ta ställning till förslaget eftersom de menar att det saknas en analys av vad ett borttagande av särregeln skulle innebära för vissa individer i den berörda gruppen.

Skälen för regeringens förslag

Särregelns konstruktion och tillkomst

Sjukersättning kan lämnas till en försäkrad vars arbetsförmåga är långvarigt nedsatt på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan (33 kap. 2 och 5 §§ SFB). Personer som har haft en låg eller ingen inkomst kan bli beviljade sjukersättning i form av garantiersättning. Storleken på denna ersättning beror bland annat på antalet år med bosättning i Sverige, där 40 bosättningsår, dvs. 40 års försäkringstid, ger oavkortad sjukersättning i form av garantiersättning. Garantiersättningen är beroende av faktisk och framtida försäkringstid. Som faktisk försäkringstid räknas som huvudregel bosättningstid i Sverige från och med det år den försäkrade fyller 16 år till och med året före försäkringsfallsåret. Som framtida försäkringstid räknas tid från och med det år då försäkringsfallet inträffar till och med det år då den försäkrade fyller 64 år (35 kap. 4–6, 12 och 13 §§ SFB). Den i förslaget aktuella undantagsbestämmelsen innebär att den försäkringstid som legat till grund för sjukersättning i form av garantiersättning får användas vid fastställandet av garantipensionen (67 kap. 13 § SFB). Undantaget gäller personer som har hel sjukersättning i form av garantiersättning omedelbart före den kalendermånad då han eller hon fyllde 65 år (sjuk- och aktivitetsersättning kan lämnas enligt fyra förmånsnivåer: hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning, 33 kap. 9 § SFB). När begreppet sjukersättning används nedan avses sjukersättning i form av garantiersättning).

När undantagsbestämmelsen infördes inom ramen för folkpensions-systemet 1993 anfördes inte några egentliga skäl till att den borde införas eller till att den var begränsad till personer som uppbar hel förtidspension (jfr prop. 1992/93:7 s. 44). I den utredning som föregick lagstiftningen gjordes bedömningen att det för den som uppburit hel förtidspension kunde te sig stötande om den utgående förtidspensionen skulle minskas av att den ersätts av ålderspension. Enligt utredningens uppfattning fanns det dock ingen anledning att föreslå motsvarande regler för den som uppburit förtidspension med en mindre omfattning än hel sådan förmån (SOU 1992:26 s. 26).

Bestämmelsen kom att utan vidare överväganden föras vidare när folkpensionen i form av ålderspension ersattes med garantipension, när förtidspension ersattes med sjukersättning och aktivitetsersättning och när lagregleringen om sjukersättning och garantipension överfördes till den

nya socialförsäkringsbalken. Det kan dock noteras att regeringen, när bestämmelsen fördes in i den numera upphävda lagen (1998:702) om garantipension, uttalade att behovet av regeln eventuellt fick övervägas på nytt när det stod klart vilka regler som skulle gälla i framtiden för förtidspension (prop. 1997/98:152 s. 55). Detta har dock inte gjorts.

Särregelns uppfyller inte längre sitt ursprungliga syfte

Ursprungligen var folkpensionen både en del av förtidspensionen och en del av ålderspensionen. Folkpension betalades ut med samma belopp för båda dessa förmåner. 1990-talets pensionsreform innebar att den förmån som skulle komma att ersätta förtidspensionen inte längre skulle ingå i pensionssystemet utan i sjukförsäkringssystemet bl.a. för att skapa en finansiellt sammanhållen försäkring som innefattade alla ersättningsfall på grund av sjukdom och annan nedsättning av den fysiska eller psykiska arbetsförmågan, oavsett varaktighet (prop. 2000/01:96 s. 69). Sjukersättningen utgör således till skillnad från förtidspensionen inte en del av pensionssystemet utan är en egen sjukförsäkringsförmån som beräknas enligt egna från pensionssystemet separata bestämmelser. Det är därför i sig mycket tveksamt ur ett systemperspektiv att en pensionsförmån ens i undantagsfall grundas på bestämmelser vars syfte är att beräkna en sjukförsäkringsförmån.

Vad gäller tillgodoräkning av försäkringstid finns likheter mellan dagens sjukersättning i form av garantiersättning och garantipension. Det tidsintervall inom vilket en försäkrad kan tillgodoräknas försäkringstid är i båda fallen 16 till 64 år och vad som kan avse försäkringstid är detsamma i båda fallen. Däremot beräknas förmånerna inte på samma sätt, vilket medför att ersättningsbeloppen i princip undantagslöst ändras och blir lägre när en sjukersättning i form av garantiersättning övergår till garantipension. Därmed har det som ursprungligen synes ha varit det enda skälet till undantagsbestämmelsen, dvs. att säkerställa en oförändrad ersättningsnivå, förlorat sin betydelse.

Pensionsmyndigheten framhåller att det finns en särskilt utsatt grupp – personer med långvarigt nedsatt arbetsförmåga – som har svårt att påverka sin framtida pension. För det fall dessa personer vistas utomlands under perioder av sitt liv kan dessa individers framtida garantipension påverkas negativt om inte försäkringstiden från garantiersättningen grundar rätt till garantipension. Garantipensionsutredningen redogör i sitt betänkande för att vissa individer kan komma att få en minskad garantipension om de allmänna reglerna för garantipension tillämpas i stället för undantagsbestämmelsen (SOU 2020:32 s. 133). Regeringen anser dock att eftersom undantagsbestämmelsens ursprungliga syfte, dvs. en ekonomiskt sömlös övergång mellan två förmåner, inte längre uppfylls är det ur rättvisesynpunkt svårt att behålla en sådan särregel. Det är vidare svårt att motivera varför de försäkrade som haft hel sjukersättning behandlas förmånligare än de som haft tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels sjukersättning.

Pensionärsförbunden framför att ett borttagande av den aktuella undantagsbestämmelsen drabbar gruppen med sjuk- och aktivitetsersättning ekonomiskt utan att det finns något alternativt skyddsnät. Även *Pensionsrättvisa* påpekar att förslaget kan komma att minska den disponibla inkomsten för en redan utsatt grupp. Regeringen vill här understryka att

Prop. 2021/22:237 ett borttagande av undantagsregeln inte påverkar nivån på den försäkrades sjukersättning i form av garantiersättning. Vad som eventuellt kan påverkas är den försäkrades framtida garantipension. Enligt regeringens beräkningar (se avsnitt 6) är det cirka 550 personer som 2022 skulle nybeviljas garantipension och som skulle få sin pension beräknad utifrån den försäkringstid som hade gällt för personens tidigare sjukersättning i form av garantiersättning. För dessa är försäkringstiden i snitt ca tio år längre än om den uteslutande beräknats enligt de allmänna reglerna om försäkringstid för garantipension. Ett slopande av den aktuella undantagsregeln skulle således leda till att vissa personer kommer att få en lägre garantipension än vad de skulle ha kunnat få med nuvarande regler. För många personer kommer dock en del av denna minskning att kompenseras genom andra grundskyddsförmåner, t.ex. bostadstillägg och äldreomsorgsstöd. Det är även viktigt att understryka att personer som i dag har garantipension beräknad utifrån undantagsbestämmelsen inte kommer att få en sänkt garantipension. Ett borttagande av undantagsbestämmelsen utifrån det aktuella förslaget kommer endast att gälla för dem som nybeviljas garantipension. För dem vars grundläggande försörjningsbehov inte tillgodoses genom den allmänna ålderspensionen finns också – till skillnad från när undantagsbestämmelsen första gången infördes – möjligheten att få äldreomsorgsstöd.

Umeå kommun framför att de ekonomiska konsekvenserna för enskilda kommuner kan bli kännbara. I avsnitt 6 bedöms det dock att kostnaderna för kommunerna blir marginella. År 2026 beräknas de minskade skatteintäkterna för kommunerna uppgå till 20 miljoner kronor och kostnaderna för ekonomiska bistånd öka med 3 miljoner kronor. Med tanke på att kostnaden är utspridd över landets kommuner bedömer regeringen att effekten är förhållandevis liten för varje enskild kommun.

Av de skäl som anförts ovan anser regeringen att undantagsbestämmelsen för beräkning av försäkringstid för garantipension efter sjukersättning ska avskaffas.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Förslagen ska träda i kraft den 2 december 2022 men ska tillämpas för tid från och med den 1 januari 2023.

Äldre bestämmelser om garantipension ska fortfarande gälla för den som är född år 1957 eller tidigare och äldre bestämmelser om garantipension till omställningspension ska fortfarande gälla i fråga om dödsfall som har inträffat före den 1 januari 2023.

Förslaget om ändring i lagen om införande av socialförsäkringsbalken ska träda i kraft den 2 december 2022 men ska tillämpas för tid från och med den 1 januari 2023.

De bestämmelser i lagen om införande av socialförsäkringsbalken som anger att äldre bestämmelser om försäkringstid i den numera upphävda lagen om allmän försäkring är tillämpliga ska ändras. I fråga om

garantipension ska bosättningsstid i det tidigare hemlandet inte tillämpas på den som fyller 65 år efter utgången av år 2022. I fråga om garantipension till omställningspension ska bosättningsstid i det tidigare hemlandet inte tillämpas på dödsfall som inträffar efter utgången av år 2022.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens men utredningen föreslog att förslagen skulle träda i kraft den 1 december 2021 men tillämpas för tid från och med den 1 januari 2022.

Remissinstanserna: Ett mindre antal remissinstanser kommenterar ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna.

Pensionsmyndigheten kan tillmötesgå den föreslagna ikraftträdandetidpunkten och ser positivt på de aktuella övergångsbestämmelserna. Några remissinstanser, däribland *Kommerskollegium* och *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*, är positiva till att förslaget avser framtida förmåner och att redan existerande förmåner inte påverkas. *Tjänstemannens centralorganisation (TCO)* förutsätter att införandet av ett nytt regelverk inte kommer att innebära försämrade förmåner för dem som får dem i dag.

Pensionsrättvisa är kritiskt till den föreslagna ikraftträdandetidpunkten eftersom den medför att berörda människor inte ges tid att förbereda sin ekonomi inför reformen. Även *Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)*, som förvisso anser att det är bra att de nya förändrade villkoren införs framåtriktat, lyfter fram att den relativt korta införandtid som föreslagits kan försvåra för den enskilda att anpassa sig till snabbt uppkomna och oförutsedda inkomstnivåförändringar. För det fall möjligheten att som försäkringstid tillgodoräknas hemlandstid i tidigare hemland tas bort anser *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* att det finns goda skäl att överväga om detta endast ska omfatta dem som invandrar till Sverige efter regeländringen.

Skälen för regeringens förslag: I fråga om den av utredningen föreslagna ikraftträdandetidpunkten är *Pensionsrättvisa* kritiskt eftersom människor som inte längre skyddas av hemlandstidsregeln i framtiden kommer att få sämre inkomster än vad de med nuvarande regler kunnat förvänta sig och utan tid att förbereda sin ekonomi inför reformen. Även *SKR* lyfter fram denna problematik. Regeringen vill med anledning av det anförda framhålla följande. Det är inte möjligt för någon att i förväg känna till om han eller hon är berättigad till att som försäkringstid få tillgodoräknas bosättningsstid i sitt tidigare hemland. Pensionsmyndigheten har enbart kännedom om tid som en person har varit folkbokförd i Sverige. Frågan om eventuellt tillgodoräknande av bosättningsstid i ett tidigare hemland utreds av Pensionsmyndigheten först sedan ansökan om pension har kommit in till myndigheten och den försäkrade i samband därmed uppger bosättning utanför Sverige. Enligt regeringens mening förhåller det sig således inte såsom *Pensionsrättvisa* och *SKR* framför att någon kan förvänta sig en viss nivå på kommande garantipension. Detta gäller särskilt i det fall personen saknar 40 års försäkringstid grundad på bosättning i Sverige. Av samma skäl finns det heller ingen anledning att, såsom *ISF* anför, låta borttagandet av möjligheten att som försäkringstid tillgodoräknas bosättningsstid i tidigare hemland endast omfatta den som invandrar till Sverige efter denna regeländring. Enligt regeringens mening möter det således inget hinder mot att låta de föreslagna ändringarna träda i kraft så

Prop. 2021/22:237 snart som möjligt. Förmåner räknas normalt om vid varje årsskifte och det är mot den bakgrunden lämpligt att låta de föreslagna ändringarna träda i kraft vid ett årsskifte vilket enligt regeringen bör vara årsskiftet 2022/2023.

Pensionsmyndigheten har i vissa fall behov av att kunna fatta beslut om ersättning en tid före den period som ersättningen avser. Exempelvis fattas beslut om ersättning för januari månad ofta redan under föregående månad, dvs. under december. De föreslagna bestämmelserna bör därför, för att kunna tillämpas från och med den 1 januari 2023, träda i kraft redan den 2 december 2022 men tillämpas för tid fr.o.m. den 1 januari 2023.

För dem som vid ikraftträdandet av ändringarna i socialförsäkringsbalken har rätt till garantipension eller garantipension till omställningspension skulle borttagandet av hemlandstid medföra en ekonomisk försämring för dem som omfattas av regeln. Enligt regeringens mening är det varken rimligt eller lämpligt att dessa personers försäkringstid räknas om med anledning av att hemlandstidsregeln tas bort utan att det bör finnas övergångsbestämmelser. Dessa bör vara enkla att tillämpa och utformas så att endast personer som beviljas förmånerna efter ikraftträdandet berörs av ändringarna. Garantipension kan tidigast tas ut från 65 års ålder. Regeringen har i propositionen Justerade åldersgränser i pensionssystemet och i kringliggande system (prop. 2021/22:181) dock föreslagit att åldern för när man tidigast får ta ut garantipension ska höjas från 65 till 66 år fr.o.m. 2023. Den sista årskull som får tillgodoräknas bosättningsstid i tidigare hemland vid beräkningen av försäkringstid är personer som fyller 65 år under 2022 och som alltså är födda 1957. En övergångsbestämmelse bör därför utformas så att motsvarande bestämmelser i 67 kap. i dess äldre lydelse fortfarande gäller för den som är född 1957 eller tidigare, oavsett vid vilken tidpunkt eller ålder denne tar ut garantipension. Det sagda bör även gälla i fråga om möjligheten att som försäkringstid för garantipension räkna den försäkringstid som legat till grund för sjukersättning vilket således endast bör gälla för den som är född 1957 eller tidigare.

Motsvarande övergångsbestämmelser bör införas för garantipension till omställningspension. Eftersom försäkringstiden för den förmånen beräknas i förhållande till tidpunkten för den avlidnes bortgång bör den utformas så att äldre bestämmelser om försäkringstid för garantipension till omställningspension fortfarande ska gälla i fråga om dödsfall som inträffat före utgången av år 2022.

I 6 kap. 26 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken finns en bestämmelse som bl.a. anger att som försäkringstid för garantipension ska för tid före år 2001 avses bosättningsstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse för den 1 januari 2001. Av 5 kap. 7 § nyss nämnda lag finns bestämmelser om att bosättningsstid i tidigare hemland beaktas som försäkringstid. Eftersom regeringen föreslår att hemlandstid inte bör få beaktas för den som är född 1958 eller senare måste föreskrifter införas i lagen om införande av socialförsäkringsbalken som anger att 5 kap. 7 § i den numera upphävda lagen om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2001 inte gäller för den som är född 1958 eller senare. I 7 kap. 19 § lagen om införande av socialförsäkringsbalken finns en motsvarande bestämmelse som bl.a. anger att som försäkringstid för garantipension till omställningspension ska för tid före den 1 januari 2003 avses bosättningsstid enligt 5 kap. i den

upphävda lagen om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2003. Eftersom hemlandstid enligt regeringens förslag inte bör få beaktas i fråga om dödsfall som inträffar efter utgången av år 2022 måste en bestämmelse införas i lagen om införande av socialförsäkringsbalken som anger att 5 kap. 7 § i den numera upphävda lagen om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003 inte gäller för dödsfall som inträffar efter utgången av år 2022.

I likhet med vad som föreslås i fråga om socialförsäkringsbalken bör ändringarna i lagen om införande av socialförsäkringsbalken träda i kraft den 2 december 2022 men tillämpas för tid fr.o.m. den 1 januari 2023.

6 Konsekvenser av förslagen

6.1 Tillgodoräknande av hemlandstid

Förslaget i korthet

Förslaget innebär att bosättningsstid i det tidigare hemlandet inte får tillgodoräknas som försäkringstid för garantipension och garantipension till omställningspension.

Förslagen föreslås träda i kraft den 2 december 2022 och tillämpas för tid från och med den 1 januari 2023. Avseende garantipension är det personer som fyller 65 år tidigast den 1 januari 2023, dvs. personer födda 1958 eller senare som påverkas av förslaget. För personer födda 1957 eller tidigare gäller nuvarande regler och de påverkas därmed inte av förslaget. Avseende garantipension till omställningspension påverkas efterlevande där dödfallet inträffat tidigast den 1 januari 2023. För dödsfall före detta datum gäller nuvarande regler.

Ovanstående innebär något förenklat att de som redan får förmånerna vid tidpunkten för förslagets ikraftträdande inte påverkas av förändringarna.

Ekonomiska konsekvenser

Beräkning av försäkringstid med nuvarande och nya regler

Förslagen i denna proposition genomförs samtidigt som åldern för uttag av garantipension höjs 1 januari 2023. Det får som konsekvens att det inte är någon som omfattas av de ändrade reglerna som kommer att beviljas garantipension vid 65 års ålder under 2023. Det innebär att förslaget inte ger några ekonomiska konsekvenser under 2023, utan att de får effekt först under 2024 då de födda 1958 (den första årskull som påverkas av förslaget) kan ta ut garantipension. Beräkningen har gjorts genom att den fastställda försäkringstiden i garantipensionen har ersatts med bosättningsstiden i Sverige. På grund av att vissa antaganden har gjorts avseende bosättningsstiden och vilka personer som omfattas av de regler som gäller hemlandstid kan beräkningarna vara något överskattade. Beräkningarna är gjorda med Statistiska centralbyråns mikrosimuleringsmodell FASIT version 1 basår 2018. Med hjälp av befolkningsprognoser samt framskrivningar av

Prop. 2021/22:237 inkomster och regelverk, kan beräkningarna göras i 2024 års ekonomiska miljö eftersom de ändrade reglerna kommer att tillämpas först det året. Bascenariot utgår från det vid beräkningstillfället befintliga regelverket. För en mer utförlig beskrivning av beräkningsmetod se betänkandet, Grundpension – Några anslutande frågor (SOU 2020:32).

Även garantipension till omställningspension påverkas av förslaget, men eftersom det är relativt få personer som får den förmånen är beräkningsunderlaget för litet och det är därmed inte möjligt att göra beräkningar med tillräcklig säkerhet. De effekter som redovisas nedan är dock även applicerbara på omställningspensionen. Besparingen för staten och inkomstminskningarna för kommunen är dock mindre än de redovisade förändringarna avseende garantipensionen. Detta är fallet eftersom det totalt är relativt få som har garantipension till omställningspension (inklusive förlängd omställningspension). Effekten för garantipension till omställningspension kommer dock redan under införandeåret 2023.

Inom ålderspensionen finns såväl bostadstillägg som äldreomsorgs- och äldreomsorgsstöd. Äldreomsorgsstödet är ett yttersta grundskydd, vilket innebär att de som har lägst inkomster i hög utsträckning kommer att fångas upp av äldreomsorgsstödet om garantipensionen blir lägre. Äldreomsorgsstödet är dock som regel lägre än garantipensionen och är dessutom inkomstprövat mot hela hushållets inkomster. Om de beskattningsbara inkomsterna minskar, kommer dessutom kommunernas skatteinkomster att minska. Därutöver kan kommunernas utgifter för ekonomiskt bistånd öka. I detta avsnitt görs beräkningar av ekonomiska konsekvenser för såväl stat som kommun.

Ekonomiska konsekvenser för individen

Skilnad i ersättning mellan nya och nuvarande regler

Av de totalt cirka 16 000 kvinnorna och knappt 9 000 männen som i FASIT-simuleringen 2024 nybeviljas garantipension är det cirka 600 kvinnor och 700 män vars garantipension blir lägre än den skulle ha blivit med nuvarande regler. Detta gäller det första året som ersättning nybeviljas i enlighet med förslaget, dvs. 2024. Varje efterkommande år kommer nya personer att få garantipension enligt nya regler när nya grupper nybeviljas garantipension.

Det är således fler män än kvinnor som påverkas av att regeln för tillgodoräknande av hemlandstid tas bort, men påverkan på den genomsnittliga garantipensionen är större för kvinnorna än för männen. För kvinnorna blir den månatliga garantipensionen i genomsnitt 6 200 kronor lägre än den skulle ha blivit enligt befintlig reglering och för männen är motsvarande siffra 3 800 kronor. Den tillgodoräknade försäkringstiden minskar mer för kvinnor än för män, i genomsnitt från 39 år med nuvarande regler till 14 år enligt förslaget. Motsvarande uppgift för männen är från 38 år till 21 år. Att minskningen av garantipensionen blir högre för kvinnor än män beror därmed både på att försäkringstiden minskar mer och att kvinnorna i genomsnitt har en högre garantipension än männen.

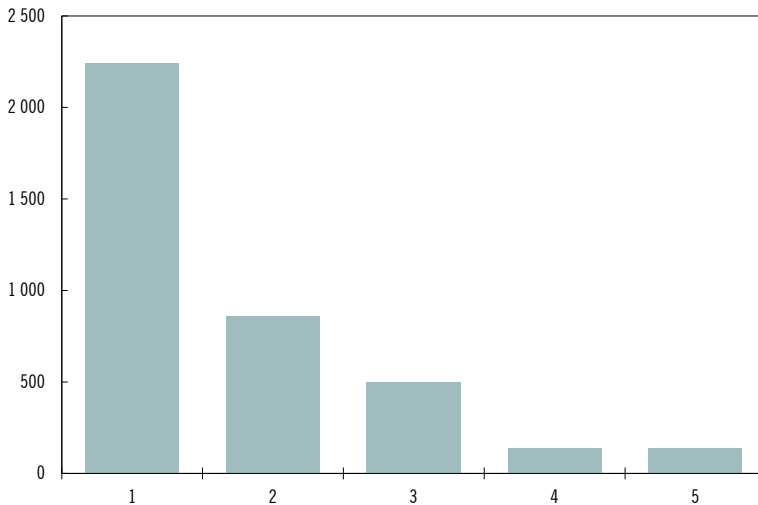
Den genomsnittliga sänkningen av garantipensionen är därmed relativt stor, men kommer för många att kompenseras av att de i stället får högre bostadstillägg och äldreomsorgsstöd. Den individuella disponibla inkomsten för dem vars garantipension blir lägre än den skulle ha blivit

med nuvarande regler blir i genomsnitt cirka 2 000 kronor lägre per månad för både kvinnor och män. Trots att garantipensionen påverkas mer för kvinnor än för män är alltså påverkan på den individuella disponibla inkomsten lika stor. Det beror på att kvinnor i genomsnitt har lägre inkomster och därmed i högre grad kompenseras av andra grundskydds-förmåner.

Fördelningseffekter, ekonomisk standard

För att analysera förslaget effekter för fördelningen av ekonomiskt välstånd används inkomstbegreppet ekonomisk standard. Ekonomisk standard tar hänsyn till individens ekonomiska situation genom att utgå från hushållets samlade disponibla inkomst som sedan justeras utifrån hushållens sammansättning och försörjningsbörda. På så vis kan den ekonomiska standarden i olika hushållstyper jämföras med varandra. Inom varje hushåll tilldelas alla hushållsmedlemmar samma ekonomiska standard. Den ekonomiska standarden påverkar därför alla hushållsmedlemmar som bor med någon som är direkt berörd. Det första året (2024) är det totalt cirka 3 900 personer vars ekonomiska standard påverkas av att garantipensionen beräknas enligt nya regler i stället för med nuvarande. Av figur 6.1 framgår att det främst är personer i den nedre delen av inkomstfördelningen som påverkas. Mer än hälften av de berörda personerna återfinns i den femtedel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard.

Figur 6.1 **Antal berörda personer per kvintil**

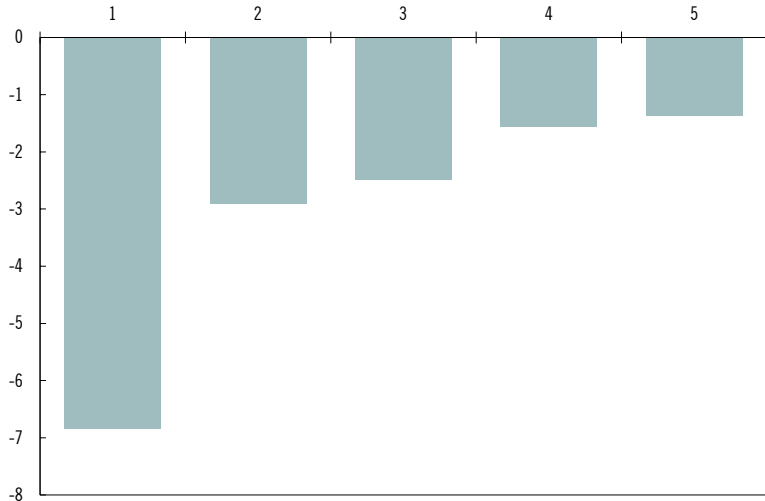
Källa: SCB, FASIT-modellen prognos för 2024.

Anm. kvintilindelningen är baserad på ekonomisk standard för hela befolkningen.

Den ekonomiska standarden blir i genomsnitt cirka 5 procent lägre för de berörda, och effekten är som nämnts ovan störst för dem som tillhör kvintil 1, dvs. de 20 procent som har lägst inkomster. För dessa leder förslaget till

Prop. 2021/22:237 att den ekonomiska standarden blir knappt 7 procent lägre, vilket framgår av figur 6.2. Den procentuella förändringen i ekonomisk standard sett till hela befolkningen är marginell med tanke på att det relativt sett är få personer som berörs.

Figur 6.2 Procentuell förändring av ekonomisk standard för de berörda per kvintil (helårseffekt)

Källa: SCB, FASIT-modellen prognos för 2024.

Anm. kvintilindelningen är baserad på ekonomisk standard för hela befolkningen.

Ekonomiska konsekvenser för staten

Förslagen genomförs 2023, men eftersom ingen som påverkas av förslaget kan beviljas garantipension vid 65 års ålder under året får förslagen under 2023 ingen ekonomisk konsekvens för statens budget.

Tabell 6.1 visar effekten av förslaget 2024 samt 2025. Under det första året som förslaget får effekt uppstår endast en halvårseffekt eftersom den första utbetalningen av garantipension sker månaden då en person fyller 66 år och personer fyller år relativt jämnt fördelat under året. Nästkommande år då personerna fyller 67 år får alla dessa personer utbetalningar av garantipension årets samtliga månader och först då uppstår helårseffekten för dessa av förslaget. Detta år tillkommer dessutom en ny årskull som fyller 66 år och dessa kommer att ge upphov till ytterligare en halvårseffekt.

Ovanstående resonemang medför att statens utgifter minskar med 21 miljoner kronor 2024. Utgifterna för garantipension minskar med 41 miljoner kronor, men samtidigt ökar utgifterna för bostadstillägg och äldreomsorgsbidrag med 17 miljoner kronor. Givet att de som berörs av förslaget införandeåret är representativa för nästkommande årskullar beräknas den ytterligare besparingen för varje år bli drygt 45 miljoner kronor. Tredje året uppgår besparingen till knappt 70 miljoner kronor. År 2026 höjs lägsta ålder för uttag av garantipension till 67 år. Det medför att

åren 2026 och 2027 kommer besparingen inte att öka lika mycket, men åren därpå kommer återigen besparingen öka med drygt 45 miljoner kronor årligen.

Tabell 6.1 Effekter på statens budget 2024–2025

Miljoner kronor

	2024	2025
Staten	-21	-68
varav garantipension	-41	-133
varav bostadstillägg	3	10
varav äldreförsörjningsstöd	17	54

Källa: SCB, FASIT-modellen prognos för 2024 och 2025.

Långsiktiga effekter

Effekten på statens budget ökar över tid allteftersom nya årskullar får garantipension enligt de nya reglerna. Den ackumulerade effekten avtar då de som omfattas av de gamla reglerna lämnar systemet och är helt borta då den sista personen som omfattats av dessa regler avlider. De långsiktiga effekterna är dock osäkra och beror bl.a. på storleken och sammansättningen av den framtida invandringen samt på hur dessa invandrare kommer in på arbetsmarknaden.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Till följd av att garantipensionen blir lägre än med nuvarande regler antas de kommunala skatteintäkterna bli ca 10 miljoner kronor lägre 2024, vilket är en halvårseffekt. Som en konsekvens av den förhållandevis lägre garantipensionen kommer behovet av försörjningsstöd för vissa hushåll att öka något. Effekten på försörjningsstöd beräknas bli relativt liten eftersom de allra flesta som får minskad garantipension i stället kommer att kunna få äldreförsörjningsstöd. Även personer 66 år eller äldre kan i vissa situationer beviljas ekonomiskt bistånd av kommunen. Ekonomiskt bistånd kan beviljas tex. i väntan på beslut om äldreförsörjningsstöd eller vid tillfälliga behov (t.ex. för tandvård, sjukvård och inköp av mediciner). Ekonomiskt bistånd kan även beviljas mer långvarigt vilket exempelvis kan bero på att en person har ett funktionshinder som medför högre levnadsomkostnader. Dessutom kan hushållet få rätt till ekonomiskt bistånd om någon i det är under 66 år och därmed inte har möjlighet att kompenseras av äldreförsörjningsstödet när garantipensionen minskar i hushållet (före 2023 var åldersgränsen för rätt till äldreförsörjningsstöd 65 år). De två sistnämnda situationerna är exempel på den del av ekonomiskt bistånd som benämns som försörjningsstöd. Denna kostnadsökning första året, vilket är en halvårseffekt, uppskattades till knappt en miljon kronor. Med tanke på att kostnaden är utspridd över landets kommuner är effekten förhållandevis liten.

På samma sätt som för staten ökar effekten över tid även för kommunerna till följd av att nya personer kommer att omfattas av den nya regleringen varje år. År 2025 beräknas de minskade skatteintäkterna uppgå till

Prop. 2021/22:237 drygt 31 miljoner kronor och det ökade försörjningsstödet bli 2 miljoner kronor.

Konsekvenser för jämställdhet

Det är totalt sett fler kvinnor än män som får garantipension. När det gäller antalet som får tillgodoräkna sig försäkringstid i form av bosättningstid i ett tidigare hemland är det dock fler män än kvinnor som omfattas av regeln. Detta är en följd av att det som regel är fler män än kvinnor som invandrar och får uppehållstillstånd enligt de grunder som omfattas av hemlandstidsregeln. Av det totala antalet personer som beviljas garantipension under ett år är det dock en relativt liten andel som tillgodoräknas hemlandstid. Vid en jämförelse mellan nuvarande och föreslagna regler är det fler män än kvinnor som får en lägre ersättning. Detta innebär att de ekonomiska konsekvenserna av de föreslagna reglerna blir något större för män. Regeringen bedömer att förslagen inte får någon reell påverkan på jämställdheten.

Konsekvenser för integrationen

Förslagen påverkar främst personer som har invandrat till Sverige och kan därmed också påverka integrationen. Förslagen leder till att vissa personer får en lägre garantipension och garantipension till omställningspension än de skulle ha fått med nuvarande reglering. Med hänsyn till de föreslagna ikraftträdande- och övergångsreglerna kommer dock inga personer som redan får ersättning att påverkas. Det är förutsättningarna vid nybeviljande av förmånerna från och med ikraftträdandet som påverkas.

Även om borttagandet av regeln innebär en framtida sämre ekonomi för dem som skulle ha omfattats av den nuvarande regleringen, motverkas den effekten av möjligheten till äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg. I vad mån förslaget leder till ökade ekonomiska klyftor i samhället, vilket i sin tur skulle kunna påverka integrationen negativt är osäkert, särskilt eftersom det är relativt få personer som påverkas. Därtill finns det många som redan i dag, trots en motsvarande situation, inte omfattas av regeln. Borttagandet av regeln innebär därmed att bestämmelserna blir mer enhetliga och förutsägbara oavsett grund för uppehållstillstånd, vilket ökar likvärdigheten i systemet.

Med utgångspunkt i att det finns tungt vägande skäl att avskaffa en reglering som har visat sig vara varken träffsäker eller effektiv är regeringens övergripande bedömning att påverkan på integrationen av att särregeln tas bort bör vara marginell och att det ekonomiska stödet för personer över 66 år som inte har en tillräckligt hög allmän pension bör vara äldreförsörjningsstöd.

Konsekvenser för offentlig verksamhet

Konsekvenser för Pensionsmyndigheten

Förslagen innebär vissa införandekostnader för Pensionsmyndigheten i form av anpassning av handläggarstöd, blanketter och it-system. Förslagen

leder till att fler personer får äldreomsörjningsstöd, vilket leder till ökade administrationskostnader eftersom äldreomsörjningsstödet i större utsträckning är föremål för manuell hantering och dessutom prövas på nytt årligen, till skillnad från garantipensionen som endast omräknas automatiskt vid t.ex. årsskiftet. Samtidigt medför förändringen att Pensionsmyndigheten kommer att kunna hantera fler garantipensionsärenden automatiskt, vilket minskar administrationskostnaderna.

Förslagen kan potentiellt leda till en viss ökning av omprövnings- och överklagandeärenden eftersom beräkningsreglerna för förmånerna ändras. Förslaget berör dock inte förmåner som redan lämnas och omfattar sammantaget en relativt liten grupp människor varför förslagen inte bör ha några stora konsekvenser i detta avseende. Sammantaget bör förslagen på sikt inte innebära någon större ökning av administrationen för Pensionsmyndigheten.

Konsekvenser för domstolarna

Som nämns ovan kan förslagen potentiellt leda till en viss ökning av överklagandeärenden hos Pensionsmyndigheten. Förslagen berör dock inte förmåner som redan lämnas och omfattar sammantaget en relativt liten grupp personer varför regeringen bedömer att förslagen inte kommer att ha några stora konsekvenser för domstolarna.

EU-rätten och internationella åtaganden

Regeringen bedömer att förslaget inte strider mot EU-rätten och är förenligt med Sveriges internationella åtaganden i övrigt.

I FN:s konvention från 1951 angående flyktingars rättsliga ställning (flyktingkonventionen) framgår att flyktingar ska tillerkännas samma behandling som statens egna medborgare beträffande socialförsäkring. Denna rätt gäller dock med förbehåll för förmåner som uteslutande bekostas av allmänna medel (artikel 24.1 b ii). Förslagen är därmed förenliga med konventionen redan av det skälet att dessa förmåner bekostas av allmänna medel och därför inte träffas av rätten till likabehandling enligt bestämmelsen i artikel 24 i flyktingkonventionen. Dessutom innebär förslagen att flyktingar tillerkännas samma behandling som svenska medborgare beträffande rätten till dessa förmåner. Förslagen är alltså även av detta skäl förenliga med rätten till likabehandling i flyktingkonventionen. Av samma skäl är förslagen också förenliga med de åtaganden Sverige har enligt EU:s skyddsgrundsdirektiv.² Förslagen är även i övrigt förenliga med EU-rätten.

De bilaterala avtal om social trygghet som Sverige har ingått med ett antal länder som inte ingår i EU eller EES innehåller i de flesta fall bestämmelser om pension. Någon skyldighet att på det sätt som hemlandstidsregleringen föreskriver låta en försäkrad tillgodoräkna sig perioder i andra länder än de som omfattas av konventionerna finns emellertid inte.

Prop. 2021/22:237 Regeringen bedömer därför att förslagen inte påverkar tillämpningen av dessa avtal.

Inte heller den nordiska konventionen om social trygghet hindrar borttagandet av hemlandstidsregleringen.

6.2 Konsekvenser av borttagande av regeln för garantipension efter sjukersättning

Förslaget i korthet

Förslaget innebär att det inte längre ska vara möjligt att som försäkringstid för garantipension räkna den försäkringstid som legat till grund för sjukersättning.

Förslaget föreslås träda i kraft den 2 december 2022 och tillämpas för tid från och med den 1 januari 2023. Förslaget genomförs samtidigt som åldern för uttag av garantipension höjs till 66 år den 1 januari 2023, vilket medför att det inte är någon som omfattas av de ändrade reglerna som kommer att nybeviljas garantipension vid 65 års ålder under 2023. Det är personer som fyller 65 år från och med den 1 januari 2023, dvs. personer födda 1958 eller senare som påverkas av förslaget. Dock kommer de i praktiken inte att påverkas förrän 2024, dvs. när de fyller 66 år. De personer som påverkas av förslaget är främst personer som har beviljats hel sjukersättning och därefter i ett eller flera år fram till ålderspensioneringen varit bosatta utanför Sverige. De som får garantipension vid tidpunkten för förslagets ikraftträdande påverkas inte av förändringarna.

Ekonomiska konsekvenser

Beräkning av försäkringstid med nuvarande och nya regler

Förslagen i denna proposition genomförs samtidigt som åldern för uttag av garantipension höjs den 1 januari 2023. Det får som konsekvens att det inte är någon som omfattas av de nya reglerna som kommer att beviljas garantipension vid 65 års ålder under 2023. Det innebär att förslaget inte ger några ekonomiska konsekvenser under 2023, utan att effekten uppstår först under 2024 då de födda 1958 (den första årskull som påverkas av förslaget) kan ta ut garantipension.

Beräkningarna är gjorda med Statistiska centralbyråns (SCB:s) mikrosimuleringsmodell FASIT version 5 basår 2018. Med hjälp av befolkningsprognoser samt framskrivningar av inkomster och regelverk, kan beräkningarna göras i 2024 års ekonomiska miljö eftersom de ändrade reglerna kommer att tillämpas först det året. Basscenariot utgår från det vid beräkningstillfället befintliga regelverket 2022. I simuleringen byttes försäkringstiden som legat till grund för sjukersättningen ut mot bosättningsår ifall personen hade haft rätt till garantipension vid 66 års ålder.

Göteborgs stad och *Jämställdhetsmyndigheten* framför i sina remissyttranden att de saknar en ekonomisk konsekvensanalys av förslaget. Regeringen förstår remissinstansernas synpunkter och analysen av de ekonomiska konsekvenserna för såväl enskilda som för staten och kommunerna har utvecklats inom ramen för denna proposition.

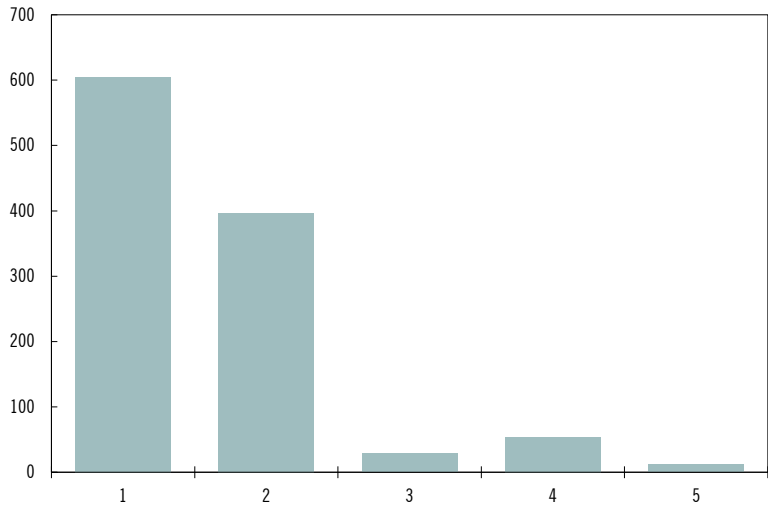
Skillnad i ersättning mellan nya och nuvarande regler

Av de totalt cirka 16 000 kvinnorna och knappt 9 000 männen som i FASIT-simuleringen nybeviljas garantipension 2024 är det cirka 350 kvinnor och 200 män vars garantipension blir lägre än den skulle ha blivit med nuvarande regler. Detta gäller det första året som ersättning nybeviljas i enlighet med den föreslagna regleringen. Varje efterkommande år kommer nya personer att påverkas när nya grupper nybeviljas garantipension i enlighet med den nya regeln. Till skillnad från ändringen av borttagande av hemlanstid är det fler kvinnor än män som påverkas av att försäkringstid vid beräkning av garantipension inte används för den tid som legat till grund för beräkning av sjukersättning. Påverkan på den genomsnittliga garantipensionen är dock större för männen än för kvinnorna. För kvinnorna blir den månatliga garantipensionen i genomsnitt 2 400 kronor lägre än med befintlig reglering och för männen är motsvarande siffra 2 700 kronor. Den tillgodoräknade försäkringstiden minskar mer för män än för kvinnor, i genomsnitt från 40 år med nuvarande regler till 28 år enligt förslaget. Motsvarande uppgift för kvinnorna är från 38 år till 28 år. I snitt minskar försäkringstiden för de berörda med 10 år. Att minskningen av garantipensionen blir högre för män än för kvinnor beror både på att försäkringstiden minskar mer och att männen i genomsnitt har en högre garantipension än kvinnorna i denna grupp.

Den genomsnittliga sänkningen av garantipensionen är därmed relativt stor, men kommer för många att kompenseras av att de i stället får högre bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Den individuella disponibla inkomsten för dem vars garantipension blir lägre än den skulle ha blivit med nuvarande regler, blir i genomsnitt 1 200 kronor lägre per månad för kvinnor och 1 600 kronor lägre per månad för män. Skillnaden i den disponibla inkomsten blir betydligt mindre än skillnaden i garantipension, vilket beror på att en lägre garantipension i många fall fylls upp av andra grundskyddsförmåner.

Fördelningseffekter, ekonomisk standard

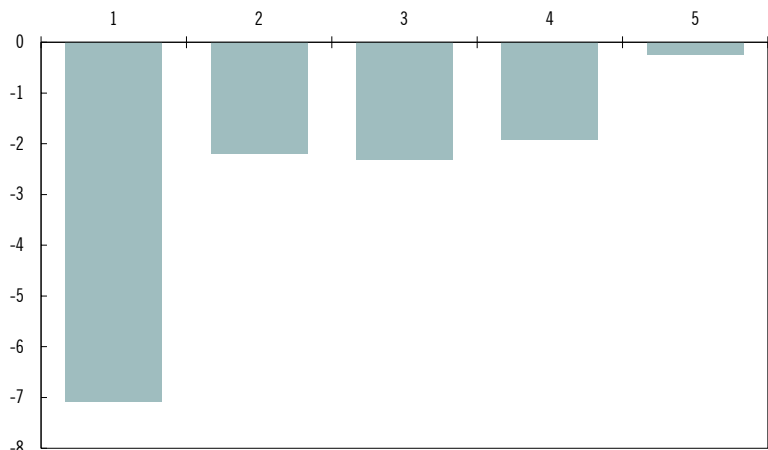
Det första året (2024) är det cirka 1 100 personer vars ekonomiska standard blir lägre med nya regler än den skulle varit med nuvarande regler. Av figur 6.3 framgår att det främst är personer i den nedre delen av inkomstfördelningen som påverkas. Över 90 procent av de berörda personerna återfinns i den nedre delen av inkomstfördelningen. Drygt hälften av de berörda finns bland de 20 procent som har lägst ekonomisk standard.

Källa: SCB, FASIT-modellen prognos för 2024.

Den ekonomiska standarden blir i genomsnitt cirka 5 procent lägre för de berörda och effekten är som nämnts ovan störst för dem som tillhör kvintil 1, dvs. de 20 procent som har lägst inkomster. För dessa leder förslaget till att den ekonomiska standarden blir ca 7 procent lägre, vilket framgår av figur 6.4. Den procentuella förändringen i ekonomisk standard sett till hela befolkningen är marginell med tanke på att det relativt sett är få personer som berörs.

Figur 6.4 Procentuell förändring av ekonomisk standard för de berörda per kvintil (helårseffekt)

Källa: SCB, FASIT-modellen prognos för 2024.

Ekonomiska konsekvenser för staten

Förslagen genomförs 2023, men eftersom ingen som påverkas av förslaget kan beviljas garantipension vid 65 års ålder under året får förslagen under 2023 ingen ekonomisk konsekvens för statens budget. I tabell 6.2 visas effekten av förslaget för 2024 och 2025. Det första året som förslaget får effekt uppstår endast en halvårseffekt eftersom den första utbetalningen av garantipension sker månaden då en person fyller 66 år och personer fyller år relativt jämnt fördelat under året. Nästkommande år då personerna fyller 67 år får alla dessa personer utbetalningar av garantipension årets samtliga månader och först då uppstår helårseffekten för dessa av förslaget. Detta år tillkommer dessutom en ny årskull som fyller 66 år och dessa kommer ge upphov till en halvårseffekt.

Detta medför att statens utgifter minskar med drygt 6 miljoner kronor 2024. Utgifterna för garantipension minskar med drygt 9 miljoner kronor, men samtidigt ökar utgifterna för bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd med drygt 2 miljoner kronor. Det första året som förslaget får effekt är det som nämnts ovan endast en halvårseffekt. Givet att de som berörs av förslaget införandeåret är representativa för nästkommande årskull beräknas den ytterligare besparingen för nästa år bli cirka 13 miljoner kronor. Året därpå, 2025, uppgår besparingen för staten till knappt 20 miljoner kronor. År 2026 höjs lägsta ålder för uttag av garantipension till 67 år. Det medför att åren 2026 och 2027 kommer besparingen inte öka lika mycket, men åren därpå kommer återigen besparingen öka med cirka 13 miljoner kronor årligen.

Tabell 6.2 Effekter på statens budget 2024–2025

Miljoner kronor

	2024	2025
Staten	-6	-19
varav garantipension	-9	-25
varav bostadstillägg	0,3	0,9
varav äldreförsörjningsstöd	2	5

Källa: SCB, FASIT-modellen prognos för 2024 och 2025.

Långsiktiga konsekvenser

Effekten på statens budget ökar över tid allteftersom nya årskullar får garantipension enligt de nya reglerna. Den ackumulerade effekten avtar då de som omfattas av de gamla reglerna lämnar systemet och är helt borta då den sista personen som omfattats av dessa regler avlider. De långsiktiga effekterna är dock osäkra och beror bl.a. i vilken grad personer med sjukersättning får garantipension i framtiden.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

Till följd av att garantipensionen blir lägre än med nuvarande regler antas de kommunala skatteintäkterna minska med 2,1 miljoner kronor 2024 vilket är en halvårseffekt. Som en konsekvens av den förhållandevis lägre garantipensionen kommer behovet av försörjningsstöd för vissa hushåll att

Prop. 2021/22:237 öka något. Effekten på försörjningsstöd är relativt liten eftersom de allra flesta som får minskad garantipension i stället kommer att kunna få äldre försörjningsstöd. Även personer 66 år eller äldre kan i vissa situationer beviljas ekonomiskt bistånd av kommunen. Ekonomiskt bistånd kan beviljas t.ex. i väntan på beslut om äldreförsörjningsstöd eller vid tillfälliga behov (t.ex. för tandvård, sjukvård och inköp av mediciner). Ekonomiskt bistånd kan även beviljas mer långvarigt vilket exempelvis kan bero på att en person har ett funktionshinder som medför högre levnadsomkostnader. Dessutom kan hushållet få rätt till ekonomiskt bistånd om någon i det är under 66 år och därmed inte har möjlighet att kompenseras av äldreförsörjningsstödet då garantipensionen i hushållet minskar (före 2023 var åldersgränsen för rätt till äldreförsörjningsstöd 65 år). De två sistnämnda situationerna är exempel på den del av ekonomiskt bistånd som benämns som försörjningsstöd. Denna kostnadsökning uppskattades till 0,3 miljoner kronor år 2024 vilket är en halvårseffekt. Med tanke på att kostnaden är utspridd över landets kommuner är effekten förhållandevis liten.

På samma sätt som för staten ökar effekten över tid även för kommunerna till följd av att nya personer kommer att omfattas av den nya regleringen varje år. År 2025 beräknas de minskade skatteintäkterna uppgå till 6 miljoner kronor och det ekonomiska biståndet beräknas bli 1 miljoner kronor högre.

Konsekvenser för jämställdheten

Det är fler kvinnor än män som påverkas av förslaget, vilket främst beror på att det är fler kvinnor än män som har garantipension. Sett till storleken på garantipensionen minskar dock männens genomsnittliga garantipension mer jämfört med kvinnornas. Förslaget innebär således att det finns såväl kvinnor som män som får en lägre garantipension än de skulle fått om inte förslaget genomförs. Precis som framförts ovan kompenseras dock i många fall den minskade garantipensionen av andra grundskyddsformåner för såväl kvinnor som män.

Sammantaget bedömer regeringen att förslaget inte får någon reell påverkan på jämställdheten.

Konsekvenser för integrationen

Förslagen väntas inte ha några konsekvenser för integrationen.

Konsekvenser för offentlig verksamhet

Konsekvenser för Pensionsmyndigheten

Förslaget innebär vissa införandekostnader för Pensionsmyndigheten i form av anpassning av handläggarsstöd, blanketter och it-system. Förslaget kan leda till att fler personer får äldreförsörjningsstöd vilket leder till ökade administrationskostnader eftersom äldreförsörjningsstödet i större utsträckning är föremål för manuell hantering och dessutom prövas om årligen, till skillnad från garantipensionen som endast omräknas automa-

tiskt vid t.ex. årsskiftet. Samtidigt medför förändringen att Pensionsmyndigheten inte behöver hämta och beräkna flera försäkringstider för dessa individer. Förslaget kan leda till en viss ökning av omprövnings- och överklagandeärenden hos Pensionsmyndigheten. Förslaget berör dock få personer varför regeringen bedömer att förslagen inte kommer att ha några stora konsekvenser i detta avseende. Sammantaget bedömer regeringen att förslaget inte innebär någon större ökning av administrationen för Pensionsmyndigheten.

Konsekvenser för domstolarna

Som nämns ovan kan förslaget leda till en ökning av överklagandeärenden hos Pensionsmyndigheten. Förslaget berör dock få personer varför regeringen bedömer att det inte kommer att ha några stora konsekvenser för domstolarna.

EU-rätten och internationella åtaganden

Regeringen bedömer att förslaget inte strider mot EU-rätten och att det är förenligt med Sveriges internationella åtaganden i övrigt.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

67 kap.

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till garantipension i 2 §,
 - samordning och uttag av garantipension i 3 och 4 §§,
 - försäkringstiden i 5, 6, 10–12 och 14 §§,
 - beräkningsunderlag för garantipension i 15–20 §§, och
 - beräkning av garantipension i 21–26 §§.

I paragrafen anges kapitlets innehåll.

Paragrafen ändras på så sätt att hänvisningarna till 7–9 och 13 §§ tas bort eftersom nämnda paragrafer upphör att gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 4.4.

2 § Garantipension till en försäkrad som är född 1938 eller senare kan lämnas om han eller hon enligt 5, 6, 10–12 och 14 §§ har en försäkringstid om minst tre år.

Av paragrafen framgår vilka förutsättningar som måste vara uppfyllda för att en person ska ha rätt till garantipension.

Hänvisningen till bestämmelserna om försäkringstid för garantipension ändras eftersom paragraferna om tillgodoräknande av bosättningsstid i tidigare hemland upphör att gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

81 kap.

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till garantipension till omställningspension i 2 och 3 §§,
- försäkringstid för den avlidne i 4, 5, 7 och 8 §§, och
- beräkning av garantipension till omställningspension i 9–12 §§.

I paragrafen anges kapitlets innehåll.

Paragrafen ändras på så sätt att hänvisningen till 6 § tas bort eftersom nämnda paragraf upphör att gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

2 § En efterlevande make som är försäkrad enligt 4 och 5 kap. och som uppfyller villkoren för rätt till omställningspension har rätt till garantipension till pensionen.

Det som föreskrivs i första stycket gäller även om kravet i 80 kap. 3 § på försäkring enligt 4 och 6 kap. för den avlidne inte är uppfyllt men endast om en försäkringstid om minst tre år kan tillgodoräknas för denne enligt 4, 5, 7 och 8 §§.

I paragrafen regleras vem som kan få garantipension till omställningspension.

Det *andra stycket* ändras på så sätt att hänvisningen till 6 § tas bort eftersom nämnda paragraf upphör att gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2

5 § Som faktisk försäkringstid ska sådan tid räknas som utgör försäkringstid för garantipension enligt 67 kap. 5, 6, 10 och 11 §§.

Paragrafen anger hur faktisk försäkringstid för garantipension till omställningspension ska beräknas.

Paragrafen ändras på så sätt att hänvisningarna till 67 kap. 7–9 §§ tas bort eftersom nämnda paragrafer upphör att gälla.

Övervägandena finn i avsnitt 4.2

12 § Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension enligt 4, 5, 7 och 8 §§ gäller följande.

Garantipensionens basnivå ska avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten mellan

- försäkringstiden och
- talet 40.

I paragrafen behandlas hur garantipensionens basnivå ska avkortas när den avlidnes försäkringstid understiger 40 år.

Paragrafen ändras på så sätt att hänvisningen till 6 § tas bort eftersom nämnda paragraf upphör att gälla.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 2 december 2022.
2. Lagen tillämpas första gången för förmåner som avser tid från och med den 1 januari 2023.
3. Äldre bestämmelser i fråga om garantipension gäller fortfarande för den som är född 1957 eller tidigare.

4. Äldre bestämmelser i fråga om garantipension till omställningspension gäller fortfarande för dödsfall som inträffade före den 1 januari 2023. Prop. 2021/22:237

Enligt *första* och *andra punkterna* ska lagen träda i kraft den 2 december 2022 men tillämpas för tid från och med den 1 januari 2023. Detta innebär att Pensionsmyndigheten i december 2022 kan fatta beslut om garantipension som avser tid fr.o.m. januari 2023.

Av *tredje punkten* framgår att äldre bestämmelser om garantipension fortfarande gäller för den som är född 1957 eller tidigare. Bosättningstid i tidigare hemland ska således inte beaktas vid beräkning av försäkringstid för garantipension för den som är född 1958 eller senare.

Av *fjärde punkten* framgår att äldre bestämmelser om garantipension till omställningspension i fortfarande gäller i fråga om dödsfall som inträffade före den 1 januari 2023. De nya bestämmelserna om garantipension till omställningspension blir således tillämpliga endast i fråga om dödsfall som inträffar den 1 januari 2023 eller senare.

Övervägandena finns i kapitel 5.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

6 kap.

26 § Med försäkringstid för garantipension ska för tid före 2001 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2001.

I fråga om den som är född år 1958 eller senare ska vid tillämpningen av första stycket inte tillgodoräknas sådan tid som avses i 5 kap. 7 § i den upphävda lagen om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2001.

I paragrafen regleras att med försäkringstid för garantipension och grundpension ska för tid före 2001 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2001.

Det nya *andra stycket* innebär att för den som fyller 65 år efter utgången av 2022 och är en sådan flykting som avses i nämnda lagrum ska bosättningstid i tidigare hemland inte beaktas vid beräkning av försäkringstid för garantipension.

Övervägandena finns i kapitel 5.

7 kap.

19 § Med försäkringstid för garantipension till omställningspension eller till änkepension ska för tid före den 1 januari 2003 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2003.

I fråga om dödsfall som har inträffat efter utgången av år 2022 ska vid tillämpningen av första stycket inte tillgodoräknas sådan tid som avses i 5 kap. 7 § i den upphävda lagen om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003.

Prop. 2021/22:237 I paragrafen regleras att med försäkringstid för omställningspension i form av grundpension eller garantipension i form av änkepension ska för tid före 2003 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2003.

I det nya *andra stycket* regleras att i ärenden om omställningspension i form av grundpension ska i fråga om dödsfall som inträffar efter utgången av 2022 dock inte tillgodoräknas sådan tid som avses i 5 kap. 7 § i den upphävda lagen om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2003. Det betyder att för dödsfall som inträffar efter utgången av 2022 och där den avlidne är en sådan flykting som avses i nämnda lagrum ska bosättningstid i tidigare hemland inte beaktas.

Övervägandena finns i kapitel 5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 2 december 2022.
2. Lagen tillämpas första gången för förmåner som avser tid från och med den 1 januari 2023.

Enligt *första* och *andra punkterna* ska lagen träda i kraft den 2 december 2022 men tillämpas för tid från och med den 1 januari 2023.

Övervägandena finns i kapitel 5.

Sammanfattning av betänkandet Grundpension. Några anslutande frågor (SOU 2020:32)

Prop. 2021/22:237
Bilaga 1

I betänkandet (Garantipensionsutredningens slutbetänkande) lämnades ett antal förslag som ansluter till de förslag om grundpension som lämnades i utredningens delbetänkande Grundpension (SOU 2019:53). I delbetänkandet lämnades förslag om att införa en grundpension och en omställningspension i form av grundpension.

I slutbetänkandet lämnas förslag om en anpassning av tillgodoräknandet av försäkringstid för grundpension till den pågående riktåldersreformen. Förslagen innebär att försäkringstid för grundpension fr.o.m. år 2023 ska kunna tillgodoräknas till och med det år den pensionssökande fyller 65 år. Fr.o.m. år 2026 ska försäkringstid kunna tillgodoräknas från och med kalenderåret före det år då den pensionssökande uppnår riktåldern för pension. I betänkandet görs också bedömningen att försäkringstid även fortsättningsvis bör få tillgodoräknas från och med det kalenderår då den pensionssökande har uppnått 16 år och att försäkringstid även fortsättningsvis ska kunna tillgodoräknas med som mest 40 år.

Därutöver föreslås att bosättningsstid i tidigare hemland inte ska få tillgodoräknas som försäkringstid för grundpension, för omställningspension i form av grundpension och för grundskyddet inom sjukersättning och aktivitetsersättning. I betänkandet görs också bedömningen att regeringen bör överväga att utreda hur försörjningen bör lösas för dem som har en långvarigt nedsatt arbetsförmåga men som inte kan få sitt försörjningsbehov tillgodosett genom sjukersättningens och aktivitetsersättningens grundskydd.

I betänkandet föreslås också att det inte ska vara möjligt att som försäkringstid för grundpension räkna den försäkringstid som legat till grund för hel sjukersättning.

I betänkandet lämnas också förslag om att det ett nytt grundskydd ska införas inom sjukersättning och aktivitetsersättning. Det nya grundskyddet är en anpassning till den i delbetänkandet föreslagna grundpensionen och ska ersätta den nuvarande garantiersättningen. Den nya förmånen föreslås heta sjukersättning och aktivitetsersättning i form av grundersättning.

Betänkandets lagförslag i nu relevanta delar

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 35 kap., 67 kap. 8–10 och 15 §§ samt 81 kap. 6 § ska upphöra att gälla,

dels att 5 kap. 9 §, 26 kap. 8 §, 27 kap. 35 och 54 §§, 32 kap. 1 §, 33 kap. 3 §, 36 kap. 2, 3 6 och 30 §§, 37 kap. 11 §, 67 kap. 1, 2, 12, 14 och 23 §§, 79 kap. 7 § samt 81 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 35 kap., av följande lydelse.

Lydelse enligt SOU 2019:53

Föreslagen lydelse

67 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till grundpension i 2 §,
- samordning och uttag av grundpension i 3 och 4 §§,
- försäkringstiden i 5–16 §§, – försäkringstiden i 5–7, 11–14 och 16 §§,
- beräkningsunderlag för grundpension i 17–22 §§, och
- beräkning av grundpension i 23–28 §§.

2 §

Grundpension kan lämnas till en försäkrad som är född 1938 eller senare, om han eller hon enligt 5–16 §§ har en försäkringstid om minst tre år. Grundpension kan lämnas till en försäkrad som är född 1938 eller senare, om han eller hon enligt 5–11–14 och 16 §§ har en försäkringstid om minst tre år.

81 kap.

5 §

Som faktisk försäkringstid räknas sådan tid som utgör försäkringstid för grundpension enligt 67 kap. 5–13 §§. Som faktisk försäkringstid räknas sådan tid som utgör försäkringstid för grundpension enligt 67 kap. 5–7 och 11–13 §§.

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.

2. Lagen tillämpas dock för tid från och med den 1 januari 2022.

3. I fråga om den som vid utgången av år 2021 har rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning som även avser januari 2022 ska Försäkringskassan utan ansökan pröva om den försäkrade har rätt till grundersättning enligt 35 kap.

4. Med försäkringstid för sjukersättning och aktivitetsersättning i form av grundersättning ska för tid från och med år 2003 till och med år 2021 avses försäkringstid enligt 35 kap. i lydelsen före den 1 december 2021. I fråga om den som beviljas sjukersättning eller aktivitetsersättning för tid från och med den 1 januari 2022 eller senare och som i direkt anslutning dessförinnan inte haft rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning ska 35 kap. 8–10 §§ i lydelsen före den 1 december 2021 dock inte tillämpas.

5. Föreskrifterna i 26 kap. 8 § och 27 kap. 35 och 54 §§ i den äldre lydelsen gäller fortfarande för den som har rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning för tid före den 1 januari 2022.

6. Äldre bestämmelser i 67 kap. gäller fortfarande för den som är född år 1956 eller tidigare.

7. Äldre bestämmelser i 81 kap. gäller fortfarande i fråga om dödsfall som inträffade före den 1 januari 2022.

8. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 9, 23, 27, 33 och 41 §§, 6 kap. 26 § och 7 kap. 19 och 33 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SOU 2019:53

Föreslagen lydelse

6 kap.

26 §

Med försäkringstid för garantipension och grundpension ska för tid före år 2001 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2001.

I fråga om den som är född 1957 eller senare ska vid tillämpningen av första stycket inte tillgodoräknas sådan tid som avses i 5 kap. 7 § den upphävda lagen om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2001.

7 kap.

Med försäkringstid för omställningspension i form av grundpension eller garantipension till änkepension ska för tid före den 1 januari 2003 avses bosättningstid enligt 5 kap. i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i kapitlets lydelse före den 1 januari 2003.

I fråga om dödsfall som inträffar efter utgången av år 2021 ska vid tillämpningen av första stycket i fråga om omställningspension i form av grundpension inte tillgodoräknas sådan tid som avses i 5 kap. 7 § den upphävda lagen om allmän försäkring i lydelsen före den 1 januari 2003.

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2021.
2. Lagen tillämpas dock för tid från och med den 1 januari 2022.
3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för tid före utgången av år 2021.

Efter remiss har yttranden inkommit från Asylrättscentrum, Delegationen mot segregation, Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Ekerö kommun, Funktionsrätt Sverige, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten Linköping, Förvaltningsrätten Malmö, Förvaltningsrätten Växjö, Göteborgs kommun, Inspektionen för socialförsäkringen (ISF), Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarrätten Jönköping, Kommerskollegium, Kungsbacka kommun, Landsorganisationen i Sverige (LO), LO-TCO rättsskydd, Malmö kommun, Migrationsverket, Mora kommun, Myndigheten för delaktighet, Norrköpings kommun, Norrtälje kommun, Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR), Pensionsmyndigheten, Pensionsrättvisa, Pensionärernas riksorganisation (PRO), Riksdagens ombudsmän, Riksförbundet PensionärsGemenskap (RPG), Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige (SIOS), Skatteverket, SPF seniorerna, Stockholms universitet (Juridiska institutionen), Svenska ILO-kommittén, Svenska institutet för europapolitiska studier (SIEPS), Svenska KommunalPensionärernas Förbund (SKPF), Svenskar i Världen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Uddevalla kommun, Umeå kommun, Umeå universitet (Juridiska institutionen), Uppsala kommun, Varbergs kommun, Örebro universitet (Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete).

Därutöver har yttranden inkommit från Personskadeförbundet RTP.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna synpunkter: Degerfors kommun, Enköpings kommun, Filipstads kommun, Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige, Flyktinggruppernas riksråd (FARR), Halmstads kommun, Herrljunga kommun, Hörby kommun, Kalix kommun, Karlshamns kommun, Karlstads kommun, Köpings kommun, Landskrona kommun, Lerums kommun, Lomma kommun, Lunds universitet (Juridiska fakulteten), Nationell Samverkan för Psykisk Ohälsa (NSPH), Nätverket Unga för Tillgänglighet (NUFT), Riksrevisionen, Sollefteå kommun, Sundsvalls kommun, Svensk försäkring, Svenska röda korset, Sverigefinska Pensionärer (RSE), Sverige för UNHCR, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Söderköpings kommun, Trelleborgs kommun, Åre kommun, Östersunds kommun.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 april 2022

Närvarande: statsminister Andersson, ordförande, och statsråden Johansson, Hallengren, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Ernkrans, Thorwaldsson, Gustafsdotter, Axelsson Kihlblom, Elger, Farmanbar, Karkiainen

Föredragande: statsrådet Hallengren

Regeringen beslutar proposition Borttagande av regler för tillgodoräknande av försäkringstid i vissa situationer Borttagande av regler för tillgodoräknande av försäkringstid i vissa situationer